

Verslag

Vergadering Afnemersraad Microdata Services

Dinsdag 8 november 2016 14.30-16.30 uur

Locatie: Kamerlingh Onnes Gebouw, Universiteit Leiden

Aanwezig:

Michiel Bijlsma (CPB)

Paul de Graaf (O&BI Rotterdam)

Dirk Jan Griffioen (RIVM)

Marike Knoef (Netspar)

Kees Leidelmeijer (RIGO)

Magdaleen de Schepper (MinSZW)

Ineke Stoop (SCP, voorzitter)

Caren Tempelman (SEO)

Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)

Ruben Dood (hoofd Centrum voor Beleidsstatistiek)

Ruurd Schoonhoven (Senior Relatiebeheerder Microdata Services, secretaris)

Verhinderd:

Bas van der Klaauw (VU)

Agenda:

1. Opening, vaststellen agenda

(Verslag vergadering 16 april 2016 is al vastgesteld en op de website geplaatst)

2. Vernieuwing toegang tot Remote Access en outputcontrole

3. Klanttevredenheidsonderzoek zomer 2016

4. Stand van zaken taakstelling Rutte II

5. Internationale samenwerking

6. Overige mededelingen)

7. Actiepunten vorige vergadering

8. Rondvraag

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt twee nieuwe leden Michiel Bijlsma en Caren Tempelman ter vervanging van respectievelijk Bas ter Weel en Bob van Waveren. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vernieuwing toegang tot Remote Access en outputcontrole

Ruben Dood licht de bij de stukken gevoegde CBS-notitie toe. Al geruime tijd bestaat de behoefte om een aantal procedures rond gebruik van remote access te moderniseren. Daarbij spelen zowel technische argumenten, de opkomst van het nieuwe werken als een aantal overige wensen waarvoor de afnemersraad zich al langere tijd heeft sterk gemaakt een rol. Na zorgvuldige interne afstemming is CBS zover dat stappen kunnen worden gezet. De belangrijkste daarvan zijn:

- De vingerafdruklezer wordt vervangen door een token plus een sms-code per mobiele telefoon
- Daarmee kan van iedere pc, op de werkplek of thuis, mits voorzien van goede virusbescherming en een beveiligde VPN verbinding, ingelogd worden in RA
- Er wordt een goedkopere en snellere outputcontrole 'light' ingevoerd voor kleine outputs.
- Outputcontrole achteraf wordt onder voorwaarden mogelijk voor gebruikers van wie eerdere outputs aan de richtlijnen voldeden.

Met deze nieuwe regels wordt meer verantwoordelijkheid bij de gebruikers gelegd. Dat stelt hogere eisen aan hun bewustzijn van de gevoeligheid van de data. CBS zal ook maatregelen introduceren die genomen kunnen worden bij onzorgvuldige omgang met die eigen verantwoordelijkheid. Het plan behelst daarom tevens

- Een digitale 'awareness toets' voor nieuwe gebruikers
- Een awareness vraag die juist beantwoord moet worden alvorens men kan inloggen
- Een getrappt systeem van maatregelen van toenemende zwaarte bij (herhaalde) overtredingen, variërend van een waarschuwingsbrief aan de leidinggevende, afsluiten de onderzoeker respectievelijk het project, tot opschorten van de machtiging van de instelling.

Een aantal concrete aspecten wordt momenteel nog uitgewerkt. Dat geldt ook voor de bekostiging van de tokens die in plaats komt van bekostiging van de RA-pc's. Bedoeling is dat de nieuwe werkwijze in 2017 gefaseerd wordt ingevoerd na een driemaands pilot bij CPB/SCP/PBL startend in januari.

De afnemersraad is verheugd dat het CBS nu deze stappen gaat zetten. In de discussie komt een aantal aandachtspunten naar voren:

- De nieuwe opzet is aanzienlijk flexibeler dan de huidige hetgeen ook risico's met zich meebrengt. Doordat onderzoekers meer op verschillende locaties werken is er bijvoorbeeld minder sociale controle op zorgvuldige omgang met de regels. Zijn eventuele overtredingen wel voldoende eenduidig vast te stellen?
- Het voorstel legt de verantwoordelijkheid niet alleen bij de onderzoekers, maar nadrukkelijker ook bij hun organisatie. Bij kleinere organisaties kan dit, ook bij vermoedens van overtreding, goed werken. Ilonca Vaartjes benadrukt echter dat Universiteiten en UMC's intern betrekkelijk weinig samenhang kennen, waardoor dit niet gemakkelijk effectief gemaakt kan worden; ook nu is daar de gewenste awareness niet bij alle onderzoekers voldoende aanwezig. Tegelijkertijd is het niet realistisch onderzoekers bij de ene afdeling te laten boeten voor overtredingen van onderzoekers elders in de organisatie. Ruben zal hierover telefonisch overleggen met Ilonca om deze specifieke situatie door te spreken.
- Awareness vragen bij iedere inlogsessie worden niet als productief gezien. Verstandig is om in ieder geval nieuwe onderzoekers goed op te leiden. Het gaat zowel om privacy awareness in brede zin, als om data awareness.
- Hoe snel gaat de outputcontrole achteraf, en wat is de winst als je daarop toch eerst moet wachten? Een achteraf afgekeurde output dient immers alsnog vernietigd te worden. Publiceren van resultaten wordt hier niet sneller van, wel wordt het gemakkelijker om (tussen)resultaten sneller te kunnen doordenken en met collega's te bespreken.

3. Klanttevredenheidsonderzoek zomer 2016

Uitkomsten van het onderzoek (bijlage) zijn positief; zowel op veel individuele punten als op het gemiddeld rapportcijfer is sprake een positieve trend. Wel zijn er regelmatig aandachtspunten binnen individuele projecten, CBS probeert daar zo constructief mogelijk mee om te gaan. Het responspercentage van 33% is niet ongebruikelijk voor dergelijke onderzoeken; Caren Tempelman merkt op dat onderzoekers die bij meerdere projecten betrokken zijn de vragenlijst voor die projecten op hetzelfde moment ontvangen en dan wellicht daarvoor één vragenlijst invullen.

4. Stand van zaken taakstelling Rutte II

Op de brief van de afnemersraad aan minister Kamp – na de vorige vergadering – is een reactie gekomen die van die zijde weinig perspectief bood. In de tussentijd hebben gesprekken tussen CBS en diverse betrokken departementen ertoe geleid dat departementen die de bedreigde statistieken afnemen de financiering daarvan grotendeels willen overnemen, waarbij ook EZ een deel van de bezuiniging voor zijn rekening neemt. Een [overzicht](#) van de uitkomsten is te vinden op de CBS-website.

Ruben Dood benadrukt dat de gevolgen voor microdata uiteindelijk zeer gering zijn, waarbij ook van de alsnog te schrappen statistieken nog niet in alle gevallen duidelijk is of dat inderdaad ook de microdata raakt.

Verschillende leden van de afnemersraad zouden graag zien dat CBS het communicatietraject met de departementen nog eens tegen het licht houdt, en inzet op toekomstbestendige afspraken over continuering van de statistieken waarvoor nu veelal tijdelijk financiering is gevonden.

5. Internationale samenwerking

Ruben Dood licht toe dat voor eerder veelbelovende projecten bijvoorbeeld 'INFRAIA' met Denemarken en het vervolg van 'Data Without Boundaries' met een coalitie van bijna alle Europese

landen geen financiering hebben gekregen. Hij heeft wel in toenemende mate contact met contactpersonen bij andere Nationale Statistische Instituten (NSI's) op het gebied van ontsluiting van microdata. Op een vraag van Ineke Stoop bevestigt Ruben dat er behalve met de NSI's ook contacten zijn met CESDA, voornamelijk via DANS.

6. Overige mededelingen)

a) Tarieven en tariefstructuur

Per 1 januari a.s. zal voor alle projecten de tariefstructuur gelden zoals die sinds 1-1-2015 voor alle nieuwe projecten wordt gehanteerd. Projectleiders van projecten die worden overgezet hebben bericht ontvangen wat de overgang voor hen betekent. Over projecten gemiddeld is de operatie budgettair neutraal; waar de overgang voor incidentele gevallen een onevenredige verhoging van de kosten betekent is/wordt gekeken op welke wijze die beperkt kan worden.

Voor de tarieven wordt per 1-1-2017 een verhoging van 4% doorgevoerd. De noodzaak hiertoe is gelegen in het feit dat historisch Microdata Services zichzelf wel grotendeels, maar niet volledig bekostigt. Door bezuinigingen en taakstelling is onvermijdelijk is dat de dekking de komende jaren naar 100% gaat. De daarvoor benodigde tariefsverhoging wordt over enkele jaren uitgesmeerd. De Dienstencatalogus 2017 met tarieven wordt binnenkort gepubliceerd.

b) Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS)

Zoals bij vorige vergadering toegelicht houdt de CCS per 1 januari a.s. op te bestaan.

Momenteel wordt bekeken hoe de machtingsaanvragen voor instellingen en projecten daarna zullen verlopen. Inzet daarbij zijn heldere criteria en een transparant maar administratief zo eenvoudig mogelijk proces.

c) Engelstalige documentatie

Als pilot zijn vijf documentatierapporten van veel gebruikte bestanden vertaald door een extern vertaalbureau. Taalkundig is dat naar tevredenheid, inhoudelijk blijkt nog wel een (beperkte) aanvullende slag door CBS deskundigen nodig. De kosten liggen in de orde van € 1000 per rapport hetgeen de totale investering op enkele honderden k€ brengt. Vooralsnog is geen zicht op budget om dit verder op te schalen.

d) Nieuwe ontwikkelingen CBS-breed

Binnen het CBS speelt een aantal nieuwe ontwikkelingen, zoals oprichting van Urban Data Centres UDC's) in samenwerking met grotere gemeenten, oprichting van het Centre for Big Data Statistics (CBDS) in samenwerking met een groot aantal externe partners en nieuwe ontwikkelingen rond Open Data. Ruben Dood geeft een korte toelichting.

Op een vraag van Ilonca Vaartjes bevestigt Ruben dat gemeentelijke microdata in beginsel ook voor onderzoek via RA beschikbaar kunnen komen (bijvoorbeeld gegevens over lokale bedrijvigheid of over woningen); echter de UDC's zijn vooral gericht op laagdrempeliger toegang voor gemeenten tot reeds bij het CBS beschikbare data. Op een opmerking van Paul de Graaf bevestigt Ruben Dood dat CBS ook nu al een groot aantal variabelen levert op grond waarvan Amsterdam, Rotterdam en binnenkort ook Eindhoven gecertificeerd zijn door de World Council on City Data (WCCD). Wat betreft Big Data zet CBS in op samenwerking met universiteiten en andere partners onder meer in op ontwikkeling van deelbare methodologie. Op het gebied van Open Data in de context van de overheid richt CBS zich momenteel vooral op ondersteuning van departementen daarbij.

e) ODISSEI

Op 27 oktober j.l. heeft de formele lancering plaatsgevonden van het Nationaal Dataplatform voor de Mens en Maatschappijwetenschappen (voorheen aangeduid als NDSW) nadat een voldoende aantal instellingen (met name faculteiten sociale wetenschappen en economie/bedrijfskunde) heeft aangegeven aan dit initiatief mee te willen doen. CBS is één van de pijlers. Het platform gaat opereren onder de naam ODISSEI (Open Data Infrastructure for Social Sciences and Economics Innovation). Materiële concretisering moet volgen na de formele plaatsing van ODISSEI op de NWO-Roadmap voor grootschalige onderzoeksfaciliteiten.

7. Actiepunten vorige vergadering

- doorzoekbaarheid van de catalogus met documentatie rapporten is voldoende op orde. Zoeken op variabelen is echter problematisch. Ruben Dood vraagt aanwezigen om voorbeelden te melden van wat met niet kan vinden om het probleem helderder te krijgen.

8. Rondvraag

- Caren Tempelman vraagt CBS om heldere specificaties voor de toekomstige ‘output light’

Actiepunten:

- Ruben Dood overlegt met Ilonca Vaartjes over eventuele maatregelen bij onzorgvuldigheden met toegang tot RA bij universiteiten/UMCs'; en over gebruik van gemeentelijke microdata

Bespreekpunten volgende vergadering o.a.

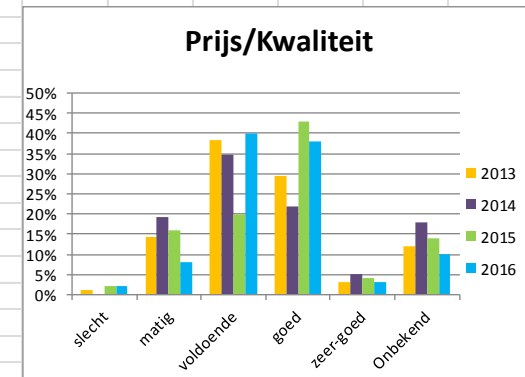
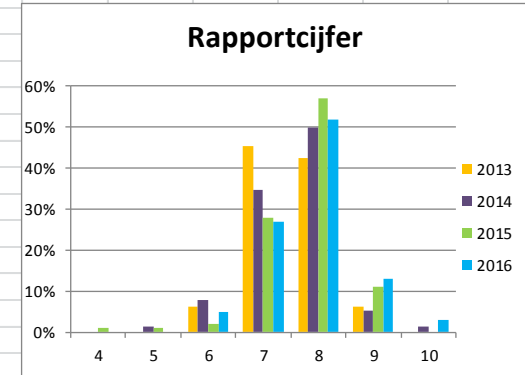
- Ervaringen met nieuwe toegang tot RA
- Stand van zaken ODISSEI

Evaluaties on site/remote access 2013 - 2016

De scores van 2013, 2014, 2015 en 2016 zijn gebaseerd op resp. 99, 78, 92 en 105 ingevulde formulieren.

Voor 2016 bedroeg de respons 34%.

Rapportcijfer	2013	2014	2015	2016	Prijs_Kwaliteit	2013	2014	2015	2016
4			1%						
5		1%	1%		slecht	1%		2%	2%
6	6%	8%	2%	5%	matig	14%	19%	16%	8%
7	45%	35%	28%	27%	voldoende	38%	35%	20%	40%
8	42%	50%	57%	52%	goed	29%	22%	43%	38%
9	6%	5%	11%	13%	zeer-goed	3%	5%	4%	3%
10		1%		3%	Onbekend	12%	18%	14%	10%
Informatieverstrekking_Data	2013	2014	2015	2016	Informatieverstrekking_Procedure	2013	2014	2015	2016
slecht		1%	1%		slecht				1%
matig	1%	0%	3%	4%	matig	2%	1%	2%	1%
voldoende	25%	19%	18%	14%	voldoende	17%	12%	11%	12%
goed	53%	46%	54%	55%	goed	65%	51%	55%	67%
zeer-goed	18%	26%	18%	21%	zeer-goed	14%	28%	29%	24%
n.v.t	3%	8%	4%	6%	n.v.t	2%	8%	2%	9%
Meedenken_Projectaanpak	2013	2014	2015	2016	Doorlooptijd_Tot_Start_Project	2013	2014	2015	2016
slecht		1%			slecht	2%	3%		
matig	1%	1%	4%		matig	6%	4%	4%	7%
voldoende	19%	14%	10%	14%	voldoende	19%	15%	11%	11%
goed	44%	44%	47%	43%	goed	52%	45%	49%	50%
zeer-goed	17%	21%	25%	24%	zeer-goed	14%	22%	28%	19%
n.v.t	18%	19%	14%	19%	n.v.t	7%	12%	8%	12%
Deskundigheid_Data	2013	2014	2015	2016	It_Deskundigheid	2013	2014	2015	2016
slecht		1%	1%		slecht	2%	1%		
matig	4%	3%	2%	3%	matig	2%	4%	2%	3%
voldoende	16%	17%	13%	15%	voldoende	18%	18%	12%	10%
goed	46%	58%	53%	50%	goed	48%	47%	49%	47%
zeer-goed	23%	17%	22%	26%	zeer-goed	10%	15%	23%	20%
n.v.t	10%	5%	9%	7%	n.v.t	19%	14%	14%	20%

Contact_Flexibiliteit	2013	2014	2015	2016	Bereikbaarheid	2013	2014	2015	2016
slecht					slecht		1%		
matig	4%	5%	7%	6%	matig			1%	
voldoende	26%	13%	16%	10%	voldoende	11%	8%	4%	10%
goed	43%	58%	48%	49%	goed	46%	46%	48%	40%
zeer-goed	20%	22%	25%	28%	zeer-goed	39%	44%	45%	48%
n.v.t	6%	3%	4%	9%	n.v.t	3%	1%	2%	2%
Nakomen_Afspraken	2013	2014	2015	2016	Beschikbaarheid_Data	2013	2014	2015	2016
matig		1%		1%	matig	2%	1%		
voldoende	7%	13%	7%	4%	voldoende	11%	13%	12%	12%
goed	59%	47%	36%	46%	goed	67%	65%	54%	56%
zeer-goed	28%	37%	53%	45%	zeer-goed	20%	21%	33%	31%
n.v.t	6%	1%	4%	5%	n.v.t			1%	
Kwaliteit_Data	2013	2014	2015	2016	Kwaliteit_Bestandsdocumentatie	2013	2014	2015	2016
slecht			1%	1%	slecht	1%	3%	3%	2%
matig	3%	4%	1%		matig	6%	13%	4%	9%
voldoende	18%	23%	12%	13%	voldoende	32%	28%	48%	25%
goed	57%	49%	61%	60%	goed	45%	40%	34%	52%
zeer-goed	22%	23%	21%	26%	zeer-goed	15%	15%	10%	12%
n.v.t		1%	4%		n.v.t.			1%	
Performance	2013	2014	2015	2016	Programmatuur	2013	2014	2015	2016
slecht	7%	1%		3%	slecht	7%	1%	2%	1%
matig	27%	12%	9%	8%	matig	19%	6%	5%	1%
voldoende	33%	29%	29%	27%	voldoende	29%	17%	13%	11%
goed	25%	50%	51%	47%	goed	33%	56%	52%	57%
zeer-goed	4%	5%	7%	13%	zeer-goed	11%	19%	26%	27%
n.v.t	3%	3%	4%	3%	n.v.t.			1%	3%
Dienstverlening_Outputcontrole	2013	2014	2015	2016					
slecht	2%		4%	3%					
matig	7%	12%	9%	4%					
voldoende	21%	21%	11%	20%					
goed	42%	46%	49%	50%					
zeer-goed	18%	9%	10%	17%					
n.v.t	7%	12%	16%	6%					

